

ارزش گردشگری چشمه‌های آبگرم محلات به عنوان یک پدیده زمین‌گردشگری

فرخنده خادمی^{۱*}، مهدی صفری^۲

(۱) گروه زمین‌شناسی، دانشکده علوم پایه، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، قزوین

(۲) گروه زمین‌شناسی، دانشگاه پیام نور تهران

Farkhondeh_khademi@yahoo.com

چکیده:

چشمه‌های آبگرم معدنی از زیباترین جاذبه‌های زمین‌گردشگری در سراسر دنیا هستند. در ایران نیز چشمه‌های آبگرم و معدنی زیادی وجود دارد. در منطقه آبگرم محلات در استان مرکزی شش چشمه آبگرم شناخته شده وجود دارد. این چشمه‌ها به دلیل موقعیت جغرافیایی و فاصله مناسب با شهرهای اطراف از موقعیت مناسبی برای جذب گردشگر برخوردارند. جنبه‌های مختلف گردشگری این چشمه‌ها گردشگران بسیاری را به خود جذب می‌کند. جنبه مهم گردشگری این چشمه‌های آبگرم، گردشگری درمانی آن‌ها می‌باشد. در این تحقیق جهت تعیین رتبه منطقه، از طبقه‌بندی‌های مختلفی استفاده شده است که بر اساس طبقه‌بندی نبوی، چشمه‌های آبگرم محلات در رده الگو و شناساگر بودن و کمیاب بودن قرار می‌گیرند. در تقسیم‌بندی بر پایه مناطق زمین‌گردشگری، این چشمه‌های آبگرم در زمره مناطقی هستند که مردم عادی بیشتر با این مناطق آشنا هستند، و از نظر میزان اهمیت و ارزش در گروه سایت‌های منطقه‌ای قرار می‌گیرند. هم‌چنین بر اساس منشا در گروه‌های مرتبط با ماگماتیسم، تکتونیک و زمین‌ساخت و رسوب‌شناسی قرار می‌گیرند.

کلید واژه‌ها: زمین‌گردشگری، چشمه‌های آبگرم، محلات، استان مرکزی.

The value of Mahallat hot springs as a geotourism phenomenon

Farkhonde Khademi^{1*}, Mahdi Safari²

1. Department of Geology, Faculty of Science, Imam Khomeini International University, Qazvin, Iran

2. Department of Geology, Payame Noor University (PNU), Tehran, Iran

Farkhondeh_khademi@yahoo.com

Abstract:

Mineral hot springs are among the most beautiful tourist attractions around the world. There also many hot & mineral springs in Iran. There are six well-known hot springs in Abgarm Mahallat in Markazi province in central Iran. The springs are suitable because of their geographical locations where nearby towns have perfect opportunities to attract tourists. Various reasons attract tourists to this area. One of the most important reasons is its medical aspect. In this research different rankings have been used to determine the ranking of the area. According to Nabavi classification Mahallat hot spring is among pattern recognition and rarity. In geotourism recognition the area attracts ordinary people more than others. Considering the importance of value, it is classified as a regional site. It also originates in magmatism, tectonic and sedimentation.

Keywords: Geotourism, Hot Springs, Mahallat, Markazi province.

مقدمه :

کشور ایران با طبیعت کم نظیر و جاذبه‌های متعدد در زمینه زمین گردشگری، از این صنعت بهره چندانی نگرفته است (رحیم پور، ع.، ۱۳۸۴). سال ۱۹۵۵ صنعت گردشگری به طور رسمی در جهان متولد شد. در اواسط دهه ۱۹۹۰ زمین-گردشگری در میان صنعت گردشگری، سیاستمداران، طرفداران محیط زیست، جغرافی دانان، زمین شناسان و مجامع علمی بحث و بررسی شد (حاج علیلو، ب.، نکویی صدیقی، ب.، ۱۳۹۰). بنظر می‌رسد تاکنون هوس زمین شناس انگلیسی اولین فردی بوده است که در منابع علمی از اصطلاح زمین گردشگری استفاده کرده است (Brahmantyo, B., T., Bachtiar, 2009). بحث گردشگری و حفظ میراث زمین به طور رسمی از زمانی مطرح شد که یونسکو با معرفی یک عنوان جدید در علوم زمین تحت عنوان ژئوپارک از سازمان‌ها و مراکز زمین شناسی کشورهای مختلف دعوت به همکاری در این زمینه کرد (امری کاظمی، ع.، ۱۳۸۱). در ایران در زمینه زمین گردشگری، پژوهشگران زیادی به مطالعه پرداختند. اولین پیشنهاد در زمینه شناسایی زیبایی‌های زمین، در کشور در سال ۱۳۷۸ توسط محمدحسن نبوی مطرح شد. پس از آن در سال ۲۰۰۶ علیرضا امری کاظمی به همراه عباس مهرپویا فهرستی از تنوع زمین شناسی ایران را به فصل پنجم کتاب ژئوتوریسم اثر راس داوولینگ و دیویدنیوسام وارد کردند. در سال ۱۳۸۷ نخستین همایش زمین گردشگری ایران برگزار شد. اولین کتاب با عنوان گردشگری با تاکید بر ایران را بهرام نکویی صدر در سال ۱۳۸۸ تالیف کردند. در سال‌های ۱۳۸۱ و ۱۳۸۳ علیرضا امری کاظمی با دو اطلس به معرفی تنوع و زمین شناسی جزیره قشم و سپس تنوع زمین شناسی نقاط مهمی از ایران پرداخت. پس از آن پژوهشگران متعددی پدیده‌های زمین گردشگری مختلفی را معرفی کردند. در مورد بررسی چشمه‌های آبگرم در ایران مطالعات تخصصی بسیاری صورت گرفته است، اما بر روی جنبه‌های گردشگری چشمه‌ها کمتر کار شده است. بنابراین ارزش گردشگری چشمه‌های آبگرم محلات به عنوان یک زمین-گردشگری مهم در استان مرکزی در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته است.

روش تحقیق:

از فراوان‌ترین و جذاب‌ترین جاذبه‌های زمین گردشگری ایران چشمه‌های آب معدنی و آبگرم است، که به تعداد زیاد و در مناطق مختلف وجود دارد. برخی از این چشمه‌ها علاوه بر جذابیت ظاهری به دلیل استفاده از آنها در استحمام و درمان برخی از بیماری‌ها بسیار شناخته شده‌اند و در زیر مجموعه گردشگری درمانی نیز قرار می‌گیرند. منطقه مورد مطالعه در این پژوهش از نظر تقسیمات کشوری در استان مرکزی و در شمال شرق شهرستان محلات واقع شده است (شکل ۱). بهترین مسیرهای دسترسی به چشمه‌های آبگرم محلات در شکل ۱ مشخص شده‌اند.

این منطقه از نظر زمین شناسی بخشی از کمربند ماگمایی ارومیه-دختر می‌باشد. منطقه از نظر سنگ شناسی از تنوع زیادی